

kat választani ki, a melyeknek koronája elég nagy, és uj ágak hajtásá-
sára nem szorul.

A tölgy fájának jósága különböző a termőhely szerént. Általában
véve a meleg vidék homokján termett csekélyebb tartósságu és tűzerejű,
és szövete is rosszabb, mint az erőteljes agyagról származotté; ellenben
az első jobban hasad. Az észak vidéki tartósabb a meleg vidékinél; a
a sekély talajon termett szívósabb, szilárdabb s ennél fogva kerék-
gyártók inkább keresik.

(Folytatása következik.)

Az erdei legelő használata nem föltétlenül káros.

Az E. L. f. é. III. füzetében az erdei legelő használatá-
nak káros következményeiről irt czikknek első három alapté-
telét átfutván, visszaemlékeztem a jó pszichologiai mondatra,
melyszerint nincs oly szomorú állapot, melyből vagy egy öröm-
csöppet kihalászni nem lehetne. A t. szerkesztőség elve foly-
tán mely szerint az ellenézeteknek is kész tért nyitni becses
lapjában, megkísértem az erdei legelő használatát mint nem
közvetlenül károst bizonyítani.

Szeretjük mi mindannyian az erdőt, hiszen ez hivatásunk;
de nem műkedvelésből szeretjük és ápoljuk, hanem a nemzet-
gazdászati elveinek hódolva, s e szerint feladatunk lucratív
gazdaságot üzni, a közvagyonosodást emelni. Hogy e czélt
elérhessük az erdőszetet nem szabad elszigetelt állásba hoznunk
s minden gazdaszati főelvét, a közvagyonosodás előmozdítását
nem szabad számon kívül hagynunk; de hogy érjük ezt el, ha
a mezőgazdaság egy főtényezőjét, a birka legeltetést és szapo-
ritást, megnehezítjük, vagy lehetetlenné tesszük.

Erről a czikkben említés sem történt, de állitattak fel oly
axiomák melyekkel a fönt érintet nemzetgazdászati elv össze
nem fér, s melyeket számokkal okadatolható ellentapasztala-
tok egész más színben tüntetnek fel.

E szaklap czélja, s a helyszüke nem engedik hogy számokkal érveljek,*) csak az erdőszet administratív gyakorlatára utalok, s az erdőlegelőt a legkedvezőbb termőhelyi viszonyok közt sokkal nagyobb hasznot hozónak tudom, sem hogy azt az általa okozható károk fölülmulhatnak.

Kedvezőtlenebb termőhelyi viszonyok közt már a bilance sem oly kedvező a haszon és kár közt, de még itt is az első előnyére hajlik.

A legkedvezőtlenebb termőhelyi viszonyok közt pedig ha a haszon meg nem haladja a kárt, okvetlenül mégis párhuzamban áll vele.

Ezt így bizonyítom: jó termőhelyi viszonyok közt minden esetre kifejlett erdőt találunk, bokrozat, gaz és tüske nélkül, a lombosoknál több, a tülevelűeknél kevesebb legelőanyaggal. Ha már most a forda megfelelő időpontjában, például a természetes erdősités megkezdése előtt, oly számú marhát és birkát eresztünk be a mely jól megélhet, s a haszonbért, vagy darabonkénti fizetést megint csak a lucrativitás szempontjából szabjuk meg, azaz megfizetettjük a kellő érték árát, úgy jövedelmünket a legtöbb esetben, a letarolás alá jövendő összes fakészlet értékével emeltük fel, de emeltük a közvagyonosodást is, mert a földész marha állományát elláttuk legelővel; a haszon tehát mind a két részre nagy; és még azonfelül a letarolandó állab értékét is emeltük. Kérde már most ellenvéleményesem: de mi most a kár? én azt állítom hogy semmi! mert mint alább erre visszajövendek, talajunk csak nyer, állabunk nem romlik s így bizonyos, hogy ily viszonyok közt hasznunk sokkal nagyobb a kárnál, a legeltetés tehát bizvást ajánlható. Nem osztjuk a pásztorok, tűz s egyéb balesetek által okozható károk jeremiádjait s fel kell tennünk, hogy jól szervezett, hű és eszélyes személyzetünk van; a legeltetés határai

*) Pedig ez a leghathatósabb argumentum lett volna.

szabatosan körvonalozattak, s csak is a fizetett, s fölszabadított területekre szorítkoznak; a pásztorok és juhászok a legkisebb fegyelmi kihágás alkalmával a résen áló erdőőrök által rendreutasítattnak. Nyugodtak lehetünk tehát az ilyféle károk tekintetében. Hogy pedig oly nagy czél elérése, mint a közvagyonosodás előmozdítása, s a mezőgazdaszatnak az erdőszet által természet szabta válvetett támogatása jól szervezett administratiót megérdemel, azt bizonyíthatnom felesleges; hol ennek ellenkezője ál be, ott nem az erdőlegeltetés, ott más okok súlyosodtak az erdő állapotára pusztítólag, ezek részletezése azonban nem ide való.

Követhetem én is a szép magyaros szokást s fölkérem a szaktársakat jó alsó bácskai halász paprikásra a hozzá illő szerémi szőlőnedvvel fűszerezve s reményilem, hogy az érintett 56000 holdnyi sík erdőség 45000 holdján, hol a legeltetés évek során át gyakoroltatik s pedig tekintet nélkül a holdankénti behajtás arányára, felmutathatók 130 ft.-jával eladott és eladható pár darabfát, nem egyes példányokban, de jó zárlatban és egész területeken.

Az erdőtalaj eltaposását s a fa megrágicsálását oly kisszerű lényezőnek tekinthetni(?) a nagy természet ujrateremtő képességét ismervén, hogy számba sem vehető, s az erdősz joggal kérdezheti, hogy hol táplalkoztak ezer éveken át elődeinek nyájai, ha nem az erdőben? s mégis maradt oly sok szép erdeje e szép hazának.

Ezen érvelést alkalmazom következetesen a középserű és rosz termőhelyi viszonyokra is, s az utolsóra csak azt jegyzem meg, hogy czélszerűbb ebből is valami hasznot behozni mitsem azt parlagon hevertetni, mert azon erdőt tenyészteni aránylagos költséggel — habár ezt a homokkötésről szóló cikk meg is ígérte, nehezen leszünk képesek.

Ott hol nálunk a birka delelt és delel, a legszebb dinyét természetjük, s nagyon szép áratat kapunk a régiebb időből

reánk maradt ilyes tisztásokért ha mindjárt szikesek is, mert ezeket nem hogy hasznavehetleneké tenné, de javítja a legelő birka, mert vizellete hyppursava, s többi alkatrészei csak gyöngén savanyú hatásuak, a rothadásnál égvényesekké lesznek. Minthogy a vizellet felbomlása által szénsavas ammonium képződik, ekkor a phosphorsavas sók is kiválnak, és semleges sók álnak elő, melyek maró állapotban a vizes agyagot, és al rétegében csak némi nedvességgel is bíró szikes földet feloldják, és porhanyítják. E szerint a birka acidum uricumja nem lehet oly pusztító hatású, mint ez állítottott, még a legsivárabb erdőtalajon sem, mert a gyakorlati mezőgazda nem állitana fel kiszívott földjén drága áron juh aklot, ha a föld javítása ez uton legrövidebb uton és legsikereesebben elnem volna érhető. Bácska szántóföldjeinek nagy része szikes földü, s ezt igen sikeresen javítják a juhtanya reáhelyezésével, s ha ezen földön jóhatású, az erdőtalajnak sem lehet megölő mérge. Így tehát a gyakorlat a cikkben állítottottnak épen ellenkezőjét bizonyítja.

Én a sik föld erdeinek pusztulását másutt találom és pedig az üzemterv czélszerűtlenségében. A fordartartam erdeinkben nem a legnagyobb fatömeg és sarjadzási képesség elérésére alapítottott; a vagások szerte vannak szórva és hibásan vitetnek; az erdei szolgálomak ón súlylyal nehezdednek reánk; a falopások rendkívüliek és soha erélyesen megnem fenyítettnek; s végre a védszemélyzet laza, rosszul szervezett. Hiszem azonban közel jár az idő, midőn a szervezés talán segitend e bajokon, és az alföld erdeinek tisztásait ujra szép erdőkké alakítandják át.

Nem török én lándzsát semminemü fonákság vagy visszaélés mellett, nem mondom tehát 56000 holdnyi legeltetés jogi és admnistrativ módozatait hiánytalanoknak, de nem tehetem hogy ellent ne mondjak azon elvnek, mely szerint a legeltetés minden erdőnek végképeni megrontója.

Azt sem fogadhatom el, hogy tölgyeseinkben az alyfát

képző bokorféléket a talaj termőképessége fentartóinak tekintsem: szegény erdő az hol erre szorulunk. Inkább vallom Liebig elvét, ki növényphysiologiájában csak az uralkodásra szánt fanemeknek enged táphelyet, és a tápnedv elpotyázását nem akarja holmi élősdinek és bokrozatnak átengedni, de oda törekszik, hogy az uralgók adják meg a talaj megovására kellő védelmet. Az ajánlott, minden physiologiai érvvel ellentétes talajjavítás tehát nálunk, a mennyire tudom, egyelőre még nem szükséges.

A szegény madárkákat, különösen az énekeseket jobban szeretem ha a jól tilalmazott csendes vágások sarjai közt fészkelnek hol a szép özike is alig akar eliramodni előlünk, de még a szalonka vadász is ugyan jó keztyüt meg bőrös inexpressibelt öltson magára, hogy épen hatolhasson keresztül e sűrűsége, melynek ősei árnyában oly sok kisbárányka ficz-kándozott léte élvezetének örömeiben.

Vissza kell még térnem a felföld, Erdélyország, a határörvidék, Szathmármegye sat. magaslatainak és hegyeinek megemlítésére. Ezeket személyesen ismerem, és ott is épen a vizsás erdőgazdászlat idézte elő a szomorító pusztulást nem pedig a legeltetés.

Egyáltalában erdőgazdaságunkat mind a hegységekben mind a sik földön, nemzetgazdászati nézetek színvonalára kell emelnünk i.e n pedig aprólékos vagy talán épen személyes nézetek kedveért vezetni, a melyen ki nem elégitené azon érdekeket melyeknek kielégítésére hivatva van.

Palánka 1870 Aprilis hóban.

Geisinger József,
m. k. erdőgondnok.